

Adviesnota energiearmoede, inzet energiearmoede Rijksgelden tot en met 2027

Datum	14-1-2026
Status	Definitief
Bestuurlijk Opdrachtgever	Kees van Geffen
Ambtelijk Opdrachtgever	Sander van der Heijden
Auteur	Tom Classens

Adviesnota energiearmoede

Inhoudsopgave

1.	SAMENVATTING ADVIES	3
2.	INLEIDING.....	4
3.	ENERGIEARMOEDE.....	4
3.1	WAT IS ENERGIEARMOEDE?	4
3.2	ALGEMENE KENMERKEN ENERGIEARMOEDE DOELGROEP IN DE GEMEENTE OSS	5
3.3	ENERGIEARMOEDE IN DE GEMEENTE OSS.....	5
4.	AMBITIE.....	6
5.	WAT HEBBEN WE AL GEDAAN EN WAT DOEN ANDERE GEMEENTEN?	6
5.1	WAT HEBBEN WE AL GEDAAN?	6
5.2	WAT DOEN ANDERE GEMEENTEN?	7
6.	UIT TE WERKEN PROJECTEN.....	7
6.1	WATERZIJDIG INREGELLEN MET WONINGCORPORATIES	7
6.2	KOSTELOOS ISOLEREN NAAR DE ISOLATIESTANDAARD VAN SELECTE GROEP KOOPWONINGEN MET BEHULP VAN EEN DUURZAAMHEIDSMAKELAAR.....	8
7.	BELANGHEBBENDEN	10
8.	FINANCIËN.....	10
9.	RISICO'S.....	12
	BIJLAGE	13
A.	DOELGROEP ENERGIEARMOEDE KOMENDE TWEE JAAR.....	13
B.	INVESTERINGSKOSTEN NAAR ISOLATIESTANDAARD EN GASBESPARING	15
C.	RESULTATEN ENERGIEBESPAAR BOX, KLUSBUS EN WITGOEDREGELING GEMEENTE OSS	16
D.	WAT DOEN ANDERE GEMEENTEN?	16

Adviesnota energiearmoede

1. Samenvatting advies

Het doel van deze adviesnota energiearmoede is om de uitgangspunten te bepalen voor de projecten waar we tot en met 2027 op inzetten met de resterende Energiearmoede Rijksmiddelen. De uitgangspunten tot en met 2027 zijn als volgt:

- De focus ligt op de 139 meest urgente grondgebonden koopwoningen uit doelgroep 1 van het Meerjarig Collectieve Ontzorgingsaanpak (MCO) project. Deze woningen worden ondersteund met extra subsidie en begeleiding bij het uitvoeren van de noodzakelijke grote energiebesparende maatregelen naar de isolatiestandaard¹, inclusief de benodigde ventilatie. Het primaire doel is een structureel lagere energierekening en secundair een woning die aardgasvrij voorbereid is. Hoofdstuk 4 onderbouwt deze ambitie. Hoofdstuk 6.2 gaat verder in op de eerste uitwerking.
- In de uitvoering naar de isolatiestandaard van deze 139 woningen maken we gebruik van de ontzorging vanuit het MCO. Hoofdstuk 6.2 gaat hier verder op in.
- De eigenaren-bewoners van deze 139 woningen kunnen gebruik maken van een duurzaamheidsmakelaar. Deze duurzaamheidsmakelaar is van het begin tot het eind het vaste aanspreekpunt voor de eigenaar-bewoner. Hoofdstuk 6.2 gaat hier verder op in.
- De eigenaren-bewoners van deze 139 woningen kunnen gebruik maken van een extra subsidie van maximaal EUR 9.600 per woning op basis van een opneemregeling. Hiermee komt de totale subsidie per woning uit op een maximum van EUR 18.000. Hoofdstuk 8 gaat hier verder op in.
- Bij woningcorporatie BrabantWonen zetten we in op het waterzijdig inregelen van 120 woningen waarmee de huurder 10-15% op het gasverbruik bespaart. Hoofdstuk 4 onderbouwt deze ambitie. Hoofdstuk 6.1 gaat verder in op de eerste uitwerking.

Deze adviesnota dient ook als naslagwerk in de verdere uitwerking van projecten die volgen uit deze adviesnota.

¹ [Standaardwaarden voor uw woningisolatie | RVO.nl | RVO.nl](#). In lijn met de aanpak gebouwde omgeving is het uitgangspunt om maximaal te isoleren binnen de bestaande gebouwschil.

Adviesnota energiearmoede

2. Inleiding

Sinds de zomer van 2021 is er sprake van een niet eerder voorgekomen situatie op de energiemarkt. De energieprijzen, en in het bijzonder die van gas, zijn toen fors gestegen. Het heeft de aandacht en urgentie voor energiearmoede doen oplaaien.

Vanuit het Rijk is er in de periode 2021-2023 EUR 518mln beschikbaar gesteld tot eind 2027 om met dit thema aan de slag te gaan. In totaal heeft de gemeente Oss EUR 2,8 mln ontvangen. Per heden is er nog ca. EUR 1 mln beschikbaar waar nog geen concreet project voor is. Voor een gedetailleerder financieel inzicht zie hoofdstuk 8.

Het doel van deze adviesnota is om de uitgangspunten te bepalen waar we tot en met in ieder geval 2027 op inzetten met de resterende Specifieke Uitkering Energiearmoede (SPUK EA, SPUK gelden).

3. Energiearmoede

3.1 Wat is energiearmoede?

Energiearmoede wordt vaak gedefinieerd door de vraag naar de betaalbaarheid van de energierekening gerelateerd aan de hoogte van het inkomen. Maar energiearmoede is een complex probleem dat moeilijk in één indicator is te vangen. Er bestaat dan ook nog geen algemeen geaccepteerde definitie voor energiearmoede. Om recht te doen aan deze complexiteit heeft TNO in een studie² meerdere indicatoren ontwikkeld voor het meten van energiearmoede. TNO maakt een onderscheid in drie dimensies van energiearmoede:

- De betaalbaarheid van energie.
- De energetische kwaliteit van het huis.
- De keuze en mogelijkheid om mee te kunnen doen aan de energietransitie.

In de periode 2021-2025 heeft TNO een uitgebreid onderzoeksprogramma uitgevoerd op het thema energiearmoede. Een belangrijk onderdeel hiervan was de jaarlijkse monitoring van energiearmoede in Nederland, maar ook een jaarlijks onderzoek naar de effectiviteit van gemeentelijk beleid. Het gehele programma is hier te vinden [Landelijk onderzoeksprogramma energiearmoede](#). Waar relevant wordt er in deze adviesnota verwezen naar één van deze onderzoeken. De diverse indicatoren behorende bij bovenstaande drie dimensies worden uitgebreid toegelicht in het TNO-onderzoek '*Energiearmoede in Nederland 2019-2024*'³.

Belangrijk om te vermelden is dat energiearmoede natuurlijk niet op zichzelf staat, maar het gevolg is van armoede in brede zin.

² [TNO brengt energiearmoede gedetailleerd in kaart | TNO](#), 2021

³ TNO '*Energiearmoede in Nederland 2019-2024*', pagina 17, bron: [TNO-2025-R11172.pdf](#)

Adviesnota energiearmoede

3.2 Algemene kenmerken energiearmoede doelgroep in de gemeente Oss

Om de doelgroep in absolute aantallen in beeld te krijgen heeft TNO gekeken naar de combinatie laag inkomen, hoge energierekening en/of lage energetische kwaliteit. In de gemeente Oss was er in 2024 bij 5,4%⁴ sprake van energiearmoede volgens deze definitie. Absoluut gaat het over ca. 2.060⁵ huishoudens. De aantallen zijn geen vast gegeven en fluctueren jaarlijks. Daarnaast worden de aantallen ook niet op adresniveau vrijgegeven om privacy redenen.

De kenmerken van huishoudens in energiearmoede in de gemeente Oss zijn⁶:

- Eigendom: 75% woningcorporatie, 15% overig huur, 10% koopwoning.
- Inkomensbron: 30% bijstand/sociale voorziening, 20% werk of onderneming, 30% pensioen, 15% uitkering werkloosheid/ziekte.
- Bouwjaar: 15% 1900-1950, 50% 1950-1975, 25% 1975-1990, 5% 1990-2000, 5% 2000-2010, 5% 2010-2025.
- Type woning: 35% meergezinswoning, 30% tussenwoning, 20% hoekwoning, 10% twee-onder-een-kap, 5% vrijstaand.
- Huishoudsamenstelling: 65% éénpersoonshuishouden, 15% één ouder, 10% koppel met kind, 15% koppel zonder kind.

3.3 Energiearmoede in de gemeente Oss

De beste methoden tot op heden die de gemeente Oss heeft om de doelgroep op adresniveau in beeld te krijgen zijn:

- De 5.815 inwoners die de energietoeslag 2023 hebben ontvangen.
- In 2024 maakten 3.697 huishoudens gebruik van een minimaregeling. De aantallen over 2025 zijn in februari 2026 beschikbaar.
- Op korte termijn worden de adressen vrijgegeven die in de gemeente Oss gebruik hebben gemaakt van het Tijdelijk Noodfonds Energie⁷.
- Inwoners die in beeld zijn bij onze welzijnspartners, maar nog niet in beeld zijn vanuit de minimaregelingen.

⁴ [TNO Energiearmoede kaart Nederland](#)

⁵ CBS, tabel monitor energiearmoede 2023, tabel 3, [Monitor Energiearmoede 2023 | CBS](#)

⁶ [TNO Energiearmoede kaart Nederland](#), gemeente Oss 2024

⁷ [Extra steun om huishoudens te helpen bij energiearmoede | VNG](#)

Adviesnota energiearmoede

4. Ambitie

De ambitie is om tot en met 2027 in te zetten op:

1. Het naar de isolatiestandaard brengen van 139 koopwoningen van eigenaar-bewoners in energiearmoede. Hoofdstuk 6.2 gaat verder in op de doelgroep en uitvoering.
2. Het waterzijdig inregelen van 120 woningen van woningcorporatie BrabantWonen. Hoofdstuk 6.1 gaat verder in op de uitvoering.

Bovenstaande ambitie komt voort uit:

- Recent onderzoek van TNO⁸ over de invloed van overheidsbeleid op energiearmoede toont aan dat beleidsmaatregelen die gericht zijn op het verduurzamen van woningen een structureel energiearmoede verlagend effect hebben. Inkomenscompensatie heeft het snelste effect, maar dit effect is niet structureel en niet mogelijk met de energiearmoede gelden.
- In lijn met de aanpak gebouwde omgeving zetten we in op no-regret isolatiemaatregelen⁹.
- De gemeente Oss heeft de afgelopen jaren aan bewoners in energiearmoede van zowel koop- als huurwoningen al diverse kleine energiebesparende maatregelen aangeboden aan de doelgroep (hoofdstuk 5.1).
- De focus van diverse Brabantse gemeenten lag ook op kleine energiebesparende maatregelen. Ook daar zien we een verschuiving naar grote energiebesparende maatregelen voor de energiearmoede doelgroep (hoofdstuk 5.2).
- 75% van de energiearmoede doelgroep woont in een woningcorporatie woning (hoofdstuk 3.2). De woningcorporatie is hier verantwoordelijk voor de uitvoering van grote energiebesparende maatregelen. Voor deze doelgroep zetten we wel in op het waterzijdig inregelen van de verwarmingsinstallatie (hoofdstuk 6.1).

5. Wat hebben we al gedaan en wat doen andere gemeenten?

5.1 Wat hebben we al gedaan?

Vanwege de initiële korte bestedingstermijn zijn de meeste gemeenten aan de slag gegaan met het aanbieden van kleine energiebesparende maatregelen voor de doelgroep. In de gemeente Oss waren dit de [Klusbus](#), [witgoedregeling](#) en de energiebespaarbox. In bijlage c zijn de resultaten van deze projecten kort uiteengezet.

In maart 2026 start de Meerjarige Collectieve Ontzorgingsaanpak (MCO) die loopt tot in ieder geval 2030. Binnen het MCO werken de gemeenten Bernheze, Boekel, Boxtel, Maashorst, Meierijstad, Sint-Michielsgestel, 's-Hertogenbosch, Vught en Oss de komende vier jaar samen. Eigenaar-bewoners van een grondgebonden koopwoning worden binnen het MCO ontzorgd om minimaal één grote energiebesparende maatregel uit te voeren. Eigenaar-bewoners die in een

⁸ Invloed overheidsbeleid op energiearmoede, 5 januari 2026, TNO,

⁹ Isolatiemaatregelen die bijdragen aan het halen van de standaard of streefwaarden voor woningisolatie voor de betreffende woning [Standaardwaarden voor uw woningsisolatie | RVO.nl | RVO.nl Isolatiënormen woningen \(Standaard en streefwaarden\) | NPLW](#). Uitgangspunt is om maximaal te isoleren binnen de bestaande gebouwschil.

Adviesnota energiearmoede

specifieke doelgroep vallen komen in aanmerking voor een extra gemeentelijke subsidie van €3.000 (doelgroep 1) of €1.500 (doelgroep 2) aanvullend op de landelijke ISDE-subsidie.

In 2022 (€1.300 aan 5.346 inwoners) en 2023 (€1.300 aan 5.815 inwoners) is er vanuit de gemeente via het sociaal domein ook nog aan inwoners tot 130% van het sociaal minimum direct geld uitgekeerd ter compensatie van de hoge energierekening. De gemeente heeft hiervoor Rijksgelden ontvangen.

Landelijk was er de afgelopen jaren ook nog het [tijdelijk noodfonds energie](#). Hier konden inwoners een aanvraag doen voor financiële compensatie. Nadeel hiervan is dat dit werkte met een zogeheten op=op constructie.

5.2 Wat doen andere gemeenten?

Met de gemeenten Helmond, Breda, Meierijstad, Tilburg en Land van Cuijk is contact geweest. De rode draad is dat alle gemeenten momenteel een project hebben lopen gericht op de energiearmoede doelgroep. De inzet van energiecoaches en kleine energiebesparende maatregelen voeren de boventoon. De gemeenten geven wel aan dat het bereiken van de doelgroep met kleine energiebesparende maatregelen steeds lastiger wordt, omdat dit vaak al een paar jaar loopt. Ook wordt erkend dat de inzet op grote energiebesparende maatregelen wenselijk is, maar ook uitdagend en tijdsintensief. De gemeente Land van Cuijk en Meierijstad hebben een succesvolle actie gehad bij koopwoning eigenaren uit de energiearmoede doelgroep waarbij één grote energiebesparende maatregel is uitgevoerd. De conversie bij beide gemeenten was ongeveer 50%. In bijlage d is een gedetailleerder beeld van de energieaanpak van de verschillende gemeenten toegevoegd.

6. Uit te werken projecten

Na vaststelling van de uitgangspunten uit deze adviesnota worden de volgende kansrijke projecten nader uitgewerkt.

6.1 Waterzijdig inregelen met woningcorporaties

Bij het waterzijdig inregelen (zie ook [filmpje](#)) stelt de installateur de radiatoren in de woning goed af. Het warme water van de cv-ketel wordt dan beter verdeeld over de radiatoren. Ook wordt de pompsnelheid en het cv-vermogen ingesteld passend bij de omvang van de verwarmingsinstallatie. Hierdoor gebruikt de bewoner minder gas (10-15%) en wordt de woning gelijkmatiger warm. Dit zorgt voor meer comfort.

Woningcorporatie BrabantWonen is in 2026 gestart met een pilot voor het inregelen van ca. 120 woningen inclusief meting van het gasverbruik vóór en na inregelen is. Het waterzijdig inregelen gebeurt gelijktijdig met het vervangen van de cv-ketel en wordt door huisinstallateur Kemkens uitgevoerd. Bij een succesvolle pilot is het doel dat BrabantWonen in de toekomst standaard de radiatoren waterzijdig laat inregelen wanneer de cv-ketel wordt vervangen.

Woningcorporatie Mooiland heeft aangegeven geïnteresseerd te zijn in het waterzijdig inregelen project van BrabantWonen en mogelijk later in 2026 of begin 2027 aan te sluiten bij positieve resultaten. Belangrijkste reden is dat de omvang van de pilot en het beperkte bezit in Oss i.r.t. het totale bezit, relatief veel interne capaciteit en afstemming met partners vraagt. Mogelijk zijn

Adviesnota energiearmoede

er via de duurzaamheidsafspraken nog versnellingsmogelijkheden te realiseren. Richting Mooiland is aangegeven dat de gemeente geen garantie geeft dat er bij een eventuele latere start alsnog een financiële bijdrage mogelijk is.

6.2 Kosteloos isoleren naar de isolatiestandaard van selecte groep koopwoningen met behulp van een duurzaamheidsmakelaar

In maart 2026 starten we met het MCO (hoofdstuk 5.1). Binnen het MCO ontvangen eigenaar-bewoners in energiearmoede (doelgroep 1) een subsidie van EUR 3.000. Doelgroep 1 bestaat uit 611 koopwoningen en is binnen het MCO gedefinieerd als:

- Bouwjaar < 1995.
- Eigenaar-bewoners met inkomen < 130% bijstandsnorm.
- Geen energieklaas of WOZ filter.
- De woning is grondgebonden¹⁰

Over bovenstaande is al een collegebesluit genomen op 15-9-2025.

Aanvullend willen we voor de meest schrijnende gevallen van doelgroep 1 een stap extra zetten in zowel de subsidiëring (hoofdstuk 8) als begeleiding met inzet van een duurzaamheidsmakelaar (zie verderop deze paragraaf). Voor de 139 meest schrijnende gevallen (zie hieronder) willen we onder voorwaarden de mogelijkheid bieden de woning kosteloos en financieringsloos naar de isolatiestandaard¹¹ te brengen inclusief benodigde ventilatie. Door de woning in één keer naar de isolatiestandaard te brengen is de bewoner structureel geholpen met een lagere energierekening. Daarnaast is de woning ook aardgasvrij voorbereid en hoeven wij als gemeente voorlopig niet terug naar deze woning. Het uitvoeren van meerdere grote energiebesparende maatregelen tegelijk is nog relatief nieuw, omdat de meeste aanpakken in Nederland zich focussen op (minimaal) één maatregel. Dit komt omdat de onderliggende Rijksfinanciering dit ook stimuleert. Er zijn inmiddels mooie voorbeelden van gemeenten¹² die kiezen voor het uitvoeren van meerdere maatregelen tegelijk.

De 139 koopwoningen die in aanmerking komen voor extra subsidie en begeleiding van een duurzaamheidsmakelaar zijn onderdeel van doelgroep 1 van het MCO en bestaan uit:

- Bouwjaar < 1995.
- Eigenaar-bewoners maakt gebruik of heeft recht op een minimaregeling. Criterium om in aanmerking te komen voor een minimaregeling is een inkomen <120% bijstandsnorm. Daarnaast vindt er een vermogenstoets plaats. De waarde van de woning wordt hierin niet meegenomen
- Label D,E,F,G of onbekend.
- Geen WOZ filter.
- De woning is grondgebonden

¹⁰ Een woning die rechtstreeks toegankelijk is op het straatniveau en waarvan één van de woonlagen aansluit op het maaiveld. Grondgebonden woningen hebben meestal een op de grond gelegen terras en/of een tuin. Een grondgebonden woning staat, figuurlijk gezien, tegenover gestapelde woningen. Bron: [Beleidsregels voor grondgebonden woningen | Lokale wet- en regelgeving](#)

¹¹ [Standaardwaarden voor uw woningisolatie | RVO.nl | RVO.nl](#). In lijn met de aanpak gebouwde omgeving is het uitgangspunt om maximaal te isoleren binnen de bestaande gebouwschil.

¹² Gemeenten Arnhem, Leeuwarden, Groningen. Zie [Versnellingswebinar Meer Maatregelen - Verbouwstromen](#)

Adviesnota energiearmoede

In bijlage a is een gedetailleerde analyse te vinden. Als maatwerk noodzakelijk is, dan kan dat in uitzonderlijke gevallen ingezet worden. Er zit al maatwerk in de persoonlijke situatie bij toetsing op een minimaregeling. Eventueel maatwerk moet dus betrekking hebben op de energetische kwaliteit van de woning.

De samenwerking met het MCO is voor dit project wenselijk, omdat:

- De doelgroep waar we op focussen vanuit deze adviesnota is onderdeel van doelgroep 1 van het MCO. Als we een deel van deze doelgroep uit het MCO halen, dan komt dit de samenwerking binnen het MCO niet ten goede.
- De uitvoerende partij van het MCO (WLI) heeft ook de ambitie om meerdere maatregelen tegelijk uit te voeren.
- [Verbouwstromen](#) is intensief betrokken bij het MCO-project en heeft ook de ambitie om meer focus te leggen op het uitvoeren van meerdere maatregelen. Mogelijk kan de gemeente Oss als pilot dienen wanneer dit voor een versnelling zorgt.
- De volledige (digitale) bewonersreis voor in ieder geval één maatregel is al beschikbaar binnen het MCO. Om dit in eigen beheer op te zetten is uit tijds- en aanbestedingsoverwegingen onwenselijk.

Het risico/aandachtspunt in de samenwerking met het MCO is:

- De mindere flexibiliteit vanwege de samenwerking met andere gemeenten. De belangrijkste aanvulling op het MCO, de inzet van de duurzaamheidsmakelaar gaan we dan ook intern organiseren. De duurzaamheidsmakelaar is een vast vertrouwenspersoon die de bewoner van begin tot het eind begeleidt en ondersteunt in het proces naar de isolatiestandaard.
- Dat we met het MCO starten in maart in de Weidevogelwijk. Dit project vanuit de adviesnota staat dan nog niet volledig klaar, maar doelgroep 1 van het MCO wordt wel al aangeschreven. Vóór de start van het MCO in maart moet dus duidelijk zijn welke woningen onder welk project vallen en hoe dit ook voor de inwoners duidelijk is.
- Dat we nog verder leunen op het MCO. Dit brengt een risico bij een eventueel (gedeeltelijk) faillissement van de opdrachtnemer van het MCO of bij wanprestaties bij uitvoering. We werken vanuit een goede en constructieve samenwerking, maar de praktijk is weleens weerbastiger zoals eerder is gebleken met andere aanbieders. Om dit risico te mitigeren gaan we binnen het MCO de mogelijkheden/noodzakelijkheid verkennen van een continuïteitsplan, zodat wanneer zich een onwenselijke situatie voordoet zoals een (gedeeltelijk) faillissement of tegenvallende prestaties dat we hier zo goed als mogelijk op zijn voorbereid.

In de nadere uitwerking van dit project moet de focus in ieder geval liggen op:

- De start van het MCO in maart in de Weidevogelwijk en samenhang met dit project.
- Wat de voorwaarden zijn om in aanmerking te komen voor de extra subsidie?
- Hoe we omgaan met maatwerk rondom de energetische kwaliteit van de woning?
- De impact van een labelverbetering op de WOZ en dus op eigenwoningforfait en gemeentelijke belastingen. Uitgangspunt is namelijk een lastenverlaging voor de bewoner.
- Is biobased isoleren het uitgangspunt?
- Wat is het minimumaantal energiebesparende maatregelen dat uitgevoerd moet worden om in aanmerking voor het aanbod te komen?

Adviesnota energiearmoede

7. Belanghebbenden

Deze adviesnota is in samenwerking met beleidsadviseur werk&inkomen/programmamanager werk en inkomen a.i. Patrick Wanders tot stand gekomen. Een eerste afstemming heeft plaatsgevonden met de programmamanager en projectleider MCO. De inhoud is ook afgestemd met de programmamanager klimaat & energie. De financiële paragraaf is door de adviseur planning&control gecontroleerd.

In de uitvoering van het '*isoleren naar de isolatiestandaard project*' worden de volgende belanghebbenden betrokken:

- Sociale teams die worden ingezet om doelgroep 1 MCO te benaderen.
- Uitvoerende partij MCO.
- Projectleider MCO.
- Participatieregisseur MCO.
- Programmamanager MCO.
- Managementteam werk&inkomen
- Verbouwstromen.
- Beleidsadviseur Werk&inkomen.

8. Financiën

De projecten die volgen uit de adviesnota energiearmoede worden gefinancierd door de resterende SPUK-energiearmoede gelden en de nog te ontvangen decentrale uitkering energiearmoede. De personele bezetting wordt betaald uit reguliere budgetten die hiervoor beschikbaar zijn, zoals CDOKE.

Dekking

	Restant budget per december 2025
SPUK EA per januari 2026	1.816
Decentrale uitkering energiearmoede 2025-2026 (nog niet ontvangen)	141
Totaal	1.957

In 2025 en 2026 ontvangt de gemeente naar alle waarschijnlijk een decentrale uitkering van gezamenlijk EUR 141K voor de energiearmoede doelgroep¹³. Daarnaast is er van de EUR 2.851K ontvangen SPUK EA gelden nog EUR 1.816K over. De SPUK EA kan breed ingezet worden voor de doelgroep. Er zijn geen resultaatverplichtingen aan gekoppeld. De middelen mogen niet als financiële compensatie worden uitgekeerd.

¹³ [Breaking: gemeenten krijgen € 30 miljoen om mensen met een laag inkomen en hoge energierekening deze winter te helpen | MartijnSchut.blog](#)

Adviesnota energiearmoede

Begroting

Project/activiteit	budget 2026	budget 2027	Totaal
Subsidie doelgroep 1 binnen MCO	450	450	900
Extra subsidie energiearmoede aanvullend op MCO. Uitgangspunt 50% conversie en 100% maximale subsidie	336	336	672
Duurzaamheidsmakelaars	135	135	270
Project waterzijdig inregelen BrabantWonen-Kemkens	115	0	115
Totaal	1.036	921	1.957

- Van de resterende SPUK EA gelden is EUR 900K begroot voor doelgroep 1 van het MCO waarvoor een opneinderegeling van toepassing is. Zie ook het collegevoorstel van 15-9-2025. Bij een hogere conversie dan 60% van MCO doelgroep 1 zullen middelen uit de SPUK Lokale Aanpak Isolatie tranche 3 ingezet moeten worden. In het collegevoorstel van 15-9-2025 wordt ook gesproken over inzet van de SPUK EA bij een hogere conversie, maar dat is met invulling van deze adviesnota niet meer mogelijk.
- Aan het project waterzijdig inregelen (hoofdstuk 6.1) doen maximaal 120 woningen mee. Kosten zijn gemiddeld €827,- per woning, maakt EUR 99K. Daarnaast kost het monitoren EUR 10K. Totaal van EUR 115K (99+10+6 marge).
- De extra subsidie voor het *'isoleren naar de isolatiestandaard project'* (hoofdstuk 6.2) van EUR 672K is op basis van 70 deelnemende woningen en €9.600,- aanvullende subsidie zodat de eigen inbreng van bewoner €0,- is. Uitgangspunten:
 - 50%¹⁴ deelname van de doelgroep van 139 woningen (bijlage a)
 - Gemiddeld €18.000,- investering per deelnemende woning (bijlage b)
 - 30% ISDE subsidie¹⁵
 - €3.000,- subsidie vanuit MCO
 - Resteert €9.600,- per deelnemende woning.
- De duurzaamheidsmakelaars (hoofdstuk 6.2) zijn nu nog een sluitpost.
- Bij een conversie van meer dan 50% ontstaat er op basis van huidige begroting een tekort. Een hogere conversie is mogelijk aangezien een opneinderegeling het uitgangspunt is. Verlichtende omstandigheden zijn:
 - De conversie van 50% is op basis van ervaringscijfers realistisch.
 - Er is nog ruimte in de begroting. De kosten voor de duurzaamheidsmakelaars zijn nu nog een sluitpost, maar vallen waarschijnlijk lager uit. Een grove inschatting is dat een ruimte van EUR 70K in de begroting realistisch is.
 - Niet iedere woning zal een investering van EUR 18K nodig hebben.
 - Bij een zeer hoge conversie ontstaat er mogelijk een tekort in de begroting. In dit geval kan het project als een groot succes worden gezien en is er een goed verhaal richting de gemeenteraad voor aanvullend budget.

¹⁴ Binnen het MCO wordt met een verwachte conversie van 60% gerekend. De gemeente Land van Cuijk en Meierijstad hebben 50% behaald. Deze conversie zijn o.b.v. uitvoering van één grote energiebesparende maatregel.

¹⁵ CPB & TNO september 2024, inkomenseffecten isolatiestandaard, pagina 43, [Inkomenseffecten van woningisolatie naar de isolatiestandaard](#) [Inkomenseffecten van woningisolatie naar de isolatiestandaard](#).

Adviesnota energiearmoede

9. Risico's

Dit hoofdstuk voegt de belangrijkste risico's samen en verwijst waar nodig naar het relevante hoofdstuk.

Project	Risico	Type risico	Mitigant	Nadere toelichting mitigant
Hoofdstuk 6.1	Waterzijdig inregelen wordt geen standaard beleid van BrabantWonen	Operationeel	Q1 2026 al in gesprek met bestuur BrabantWonen voor commitment bij succesvol project.	-
Hoofdstuk 6.2	Conversie hoger dan 50%.	Financieel	Uitgebreid beschreven in hoofdstuk 8.	8
Hoofdstuk 6.2	(gedeeltelijk) faillissement of wanprestaties uitvoerder MCO	Operationeel en financieel	Continuïteitsplan opstellen	6.2
Hoofdstuk 6.2	Achter de voordeur komen	Operationeel	Gebruikmaken van MCO-aanpak, nauwe samenwerking met sociale teams, vertrouwenspersoon in de vorm van duurzaamheidsmakelaar	6.2
Hoofdstuk 8	Aflopen SPUK EA eind 2027	Financieel	Aanhaken op MCO en hierdoor tijd besparen doordat aanbesteding niet nodig is.	

Adviesnota energiearmoede

Bijlage

a. Doelgroep energiearmoede komende twee jaar

Rijlabels	D	E	F	G	Eindtotaal
Berghem	4				4
Berghem-Noord	2				2
Buitengebied Duurendseind	2				2
Buitengebied-Zuid	1				1
Centrum	6	1	1	2	10
Centrum-Noord	1				1
Centrum-West	5	1	1	2	9
Deursen en Dennenburg	1				1
Deursen en Dennenburg	1				1
Geffen	3				3
Buitengebied ten oosten van Geffen	1				1
Geffen	2				2
Haren				1	1
Herpen	4				4
Industrieterreinen-Zuid	1				1
Krinkelhoek	5	1	2	1	9
Hertogenbuurt	2	1	1		4
Mettegeupel	2				2
Oorlogsheldenbuurt	1		1	1	3
Lith	2	1		1	4
Maren-Kessel	1				1
Megen	3				3
Oijen	1				1
Oss-Zuid	7	3	2	1	13
Bomenbuurt	2			1	3
Kortfoort	1		2		3
Oranjobuurt I en Ruivert	1				1
Oranjobuurt II	1				1
Willibrordusweg-Oost	1				1
Zeeheldenbuurt I	1	3			4
Ravenstein	5				5
Ruwaard	28	4	1		33
Beethovengarde en Lisztgarde	2				2
Het Woud	6				6

Adviesnota energiearmoede

Staatsliedenbuurt	5	1		6
Van Hogendorpstraat-West	2	1		3
Vondellaan-Zuid	8	1	1	10
Wagenaarstraat en omgeving	4	1		5
Witte Hoef	1			1
Schadewijk	24	2	1	27
Berghemseweg-Zuid	3	1		4
De Horzak	1			1
Roofvogelbuurt	1			1
Schadewijk Noord-Oost	5			5
Verzetsheldenbuurt I	7	1		8
Verzetsheldenbuurt II	3			3
Vogelbuurt	4		1	5
Ussen	14	4		18
Amsteleind		1		1
Hazenkamp	2			2
Hoefeind	1			1
Klein Mikkeldonk	2			2
Lockaert	1			1
Loovelt	3			3
Vlashoek	5	3		8
Eindtotaal	110	16	5	139

Bron: Uitdraai BAG, RvO, BSOB, Suite gemeente Oss augustus 2025

Filter:

- Koop
- Bouwjaar < 1995
- Label D,E,F,G of onbekend
- Bewoner maakt gebruik of komt in aanmerking voor een minimaregeling
- Geen WOZ filter
- Grondgebonden¹⁶

Analyse

- Aanvullend op de 139 woningen zijn er 12 woningen die voldoen aan alle criteria, maar niet grondgebonden zijn.
- De 139 woningen zijn grofweg opgebouwd uit 57 tussenwoningen, 21 hoekwoningen, 25 twee-onder-een kapwoningen, 19 vrijstaande woningen.

¹⁶ Een woning die rechtstreeks toegankelijk is op het straatniveau en waarvan één van de woonlagen aansluit op het maaiveld. Grondgebonden woningen hebben meestal een op de grond gelegen terras en/of een tuin. Een grondgebonden woning staat, figuurlijk gezien, tegenover gestapelde woningen. Bron: [Beleidsregels voor grondgebonden woningen | Lokale wet- en regelgeving](#)

Adviesnota energiearmoede

b. Investeringskosten naar isolatiestandaard en gasbesparing

Mediane investeringskosten naar woning- en eigendomstype (incl. btw, subsidie nog niet afgetrokken, natuurlijk moment)

woningtype	eigenaar-bewoner	huur corporatie	huur particulier	totaal
				aantallen x 1000
2-onder-1-kap	22410	15201	22708	21451
hoekwoning	19101	13904	17759	17233
meergezinswoning	11389	8105	9368	8983
tussenwoning	15999	12141	15370	14613
vrijstaand	31699	19637	34370	31720
totaal	19187	10912	11239	15073

Bron: CPB & TNO september 2024, inkomenseffecten isolatiestandaard, pagina 15, [Inkomenseffecten van woningisolatie naar de isolatiestandaard](#)

Investeringskosten per bouwdeel voor een gemiddelde woning

Bouwdeel	kosten in euro (incl. btw, excl. subsidie)
Ramen	1181
Gevel (waaronder spouwmuur en paneel)	2650
Dak	5724
Vloer	3118
Kierdichting	769
Deuren	4248
Totaal	17690

Bron: CPB & TNO september 2024, inkomenseffecten isolatiestandaard, pagina 15, [Inkomenseffecten van woningisolatie naar de isolatiestandaard](#)

Adviesnota energiearmoede

c. Resultaten energiebespaar box, Klusbus en witgoedregeling gemeente Oss

Energiebespaarbox

De energiebespaarbox is in 2023 ingezet en kende twee varianten. Een gasbespaarbox en elektrabespaarbox. In totaal zijn er 1.200 boxen aangeschaft en uitgedeeld aan de doelgroep. Dit gebeurde o.a. nadat een inwoner gebruik had gemaakt van een keukentafelgesprek. Dit is een laagdrempelig eerste gesprek over hoe een inwoner energie kan besparen. Aan dit project is EUR 30K uitgegeven.

Klusbus

De Klusbus startte in de gemeente Oss in december 2022 en eindigde in december 2023. De Klusbus werd ingezet bij huishoudens met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum. De Klusbus inventariseerde welke kleine energiebesparende maatregelen (radiatorventilator, tochtstrips, ledlampen etc.) zinvol waren in installeerde deze direct. In totaal hebben 1.764 huishoudens gebruik gemaakt van de Klusbus en is er in totaal zo'n EUR 438K uitgegeven aan het Klusbus project.

Witgoedregeling

De witgoedregeling liep in de gemeente Oss van maart t/m mei 2024. Bijbehorend collegevoorstel is besproken tijdens de collegevergadering van 24-10-2023. De doelgroep voor deze regeling waren huishoudens in een huurwoning die de energietoeslag 2023 hadden ontvangen. Dit waren in totaal 4.096 huishoudens. Maximaal 800 huishoudens die onder de doelgroep viel kon een waardebon ontvangen van EUR 500,- voor het aanschaffen van energiezuinig witgoed. Het doel was om te besparen op de energierekening, maar ook om de doelgroep de financiële kans te geven om oud energieonzuinig witgoed te vervangen. In totaal hebben 790 huishoudens gebruik gemaakt van de regeling voor een totaalbedrag van EUR 391K. Qua bereik was het een succesvol project. Wel zijn er diverse lessen geleerd. Het gebruik van een op=op regeling leidde hier namelijk tot maatschappelijk onbegrip, omdat inwoners misgrepen.

d. Wat doen andere gemeenten?

Aanpak energiearmoede gemeente Tilburg

De gemeente Tilburg werkt al vijf jaar met energiecoaches binnen de aanpak energiearmoede. Hiermee zijn in het beste jaar ca. 2.000 inwoners bereikt en in totaal 6.000 inwoners. Er wordt gewerkt met maximaal drie huisbezoeken per huishouden. Tijdens het eerste of tweede bezoek worden kleine energiebesparende maatregelen direct geïnstalleerd of afgegeven. De uitvoering loopt via Energiebespaarbox. Momenteel zijn er 5 energiecoaches. Promotie gebeurt maandelijks of tweemaandelijks en gebiedsgericht. Inzet van de energiecoaches heeft een energiebespaar- en duurzame inzetbaarheid doel. De focus van de energiecoach verschuift naar inwoners die zich niet vanzelf melden. Denk aan actieve aanwezigheid bij een moskee of voedselbank. De gemeente werkt ook met een zogeheten duurzaamheidsmakelaar (1,5 fte via inhuur). Daarnaast is er een flexpool die per advies wordt betaald. De voornaamste uitdaging is het goed gevuld houden van de agenda's van de makelaars. De makelaar begeleidt eigenaar-bewoners van A tot Z bij het verduurzamen van hun koopwoning. In de basis wordt er gebieds- of wijkgericht gewerkt. Dit is ook het advies van de gemeente Tilburg. Bestuurlijk gezien is de urgentie voor het thema energiearmoede afgenomen. Wat goed werkt volgens de gemeente Tilburg is de pilot (vindt plaats in een andere gemeente) met een real-time verbruiksapparaat met smileys (groen = laag verbruik, rood = hoog). Dit blijkt zeer motiverend voor bewoners en werkt gedragsveranderend.

Adviesnota energiearmoede

De gemeente Tilburg heeft ook een online toolbox voor partners die werken met de doelgroep energiearmoede (zoals voedselbanken). Deze toolbox is te vinden op: www.duurzamertilburg.nl/toolbox. Mogelijk interessant is de subsidie informatie via www.energieklus.nl/subsidie. Voor grote energiebesparende maatregelen heeft de gemeente een subsidieregeling www.duurzamertilburg.nl/isolatie.

Aanpak energiearmoede gemeente Meierijstad

In de gemeente Meierijstad is in eerste instantie ingezet op kleine energiebesparende maatregelen. Dit betrof een witgoedregeling, energiecoaches en bespaarcoaches. De energiecoaches zijn vrijwilligers vanuit de energiecoöperatie. De bespaarcoaches zijn er specifiek voor de energiearmoede doelgroep. Deze coaches zijn sociaalwerkers met een speedcursus over energiebesparing die werken voor Sociaal Werk Meierijstad. Kleine energiebesparende maatregelen worden door hen ook geïnventariseerd en uitgevoerd door een klusdienst, o.l.v. een sociaal werker. Er is ook de mogelijkheid om advies over jouw energiecontract te krijgen via [Energie - Gezondverzekerd.nl](http://Energie-Gezondverzekerd.nl) waarbij de bespaarcoaches ze doorverwijzen naar deze instantie. Er is vanaf november 2024 ook gericht op het uitvoeren van spouwmuurisolatie bij koopwoning eigenaren met energiearmoede. Deze maatregel werd volledig vergoed. Bij het bereiken van de doelgroep hebben de bespaarcoaches ook een grote rol gespeeld. Van de 170 aangeschreven woningen was er een deelname van 47,1%.

Energiearmoede aanpak gemeente Land van Cuijk

De gemeente Land van Cuijk heeft de afgelopen jaren op meerdere sporen ingezet om energiearmoede te bestrijden. Voor huurders lag de focus op het verstrekken van cadeaubonnen voor de aanschaf van kleine energiebesparende maatregelen, samenwerking met de woningcorporatie en het inzetten van energiecoaches. Ook is de klusbus ingezet, maar daarvan wordt momenteel weinig gebruik gemaakt en men is niet geheel tevreden over het effect.

Daarnaast heeft de gemeente sterk ingezet op energiearme huiseigenaren door een project met grote energiebesparende maatregelen. Zo'n 450 koopwoningseigenaren met energietoeslag zijn benaderd voor deelname aan het lokale isolatieproject. Hier hebben in totaal zijn 230 huishoudens gebruik van gemaakt. Bij hen is één isolatiemaatregel uitgevoerd en volledig betaald door de gemeente (vanuit energiearmoede-gelden). In totaal was hiervoor een bedrag van €6.000 per woning beschikbaar, passend bij het grote aandeel vrijstaande woningen en twee-onder-een-kappers in de gemeente.

De huidige focus verschuift naar inwoners met een inkomen net boven 130% van het sociaal minimum (bovengrens nog niet bekend). Een doelgroep die niet in beeld is bij de gemeente, daarom wordt er een inkomenstoets ingezet (ontwikkeld door Stichting ISIE). De samenwerking met welzijnsorganisatie Sociom wordt voortgezet, waarbij de energieaanpakkers ook in toekomstige projecten een belangrijke, verbindende rol gaan spelen.

Tot slot koopt de gemeente via Vivet aanvullende data in om beter inzicht te krijgen over particuliere huurders, aangezien ook hier een deel van de energiearme doelgroep zit.

Adviesnota energiearmoede

Energiearmoede aanpak gemeente Breda

De gemeente Breda heeft in 2022 een plan van aanpak energiearmoede opgeleverd en jaarlijks gemonitord. Deze stukken zijn toegevoegd aan Teams voor intern gebruik. In 2023 zijn ze begonnen met energiecoaches. Zij zijn via de bijstand 'kaartenbak' geworven. Zij komen met name bij huurders op bezoek. De focus ligt op energiebesparing en kleine energiebesparende maatregelen. De coaches kon geen vast contract worden aangeboden, waardoor er in januari 2026 met nieuwe coaches gestart moet worden. Voordeel is dat de coaches vaak zelf uit de doelgroep komen. In 2026 wordt het takenpakket mogelijk uitgebreid, omdat de interesse vanuit kopers ook toeneemt. De coaches moeten wel bijgespijkerd worden over grote energiebesparende maatregelen. De coaches worden in ieder geval tot eind 2027 voortgezet. Een coach is aan te vragen via de website, er is geen inkomenstoets en een procesondersteuner zit in het team van coaches. De coaches zijn zichtbaar op veel buurtpunten bij bestaande inloopspreekuren. Ook worden zij breed ingezet vanuit het sociaal domein o.a. collega's vanuit schulden, welzijnsorganisaties en werken ze veel samen met de woningcorporaties. De opzet van de energiecoach is drie huisbezoeken:

- Eerst bezoek: kennismaking, energierekening doornemen, wat valt op, rondje door de woning inclusief boodschappenlijst.
- Tweede bezoek: inclusief diverse energiebesparende maatregelen. Brengen ze aan samen met bewoners. Ze laten niks achter.
- Derde bezoek: wanneer de nieuwe jaarrekening binnen is. Dit bezoek wordt soms overgeslagen of telefonisch afgewikkeld. Ze geven geen advies of energiecontract.

In 2024 is er met name ingezet op energiefixers via het REL om snel meters te maken. Dit onder de noemer van klusbus.

Sinds februari 2025 wordt er ook ingezet op de [subsidieregeling woningisolatie](#) met een subsidie van €4.000,- per woning. De koopwoning eigenaar kan deze subsidie zelfstandig aanvragen of meedoen aan een collectieve inkoopactie via het REL. De doelgroep waren alle koopwoning eigenaren die energietoeslag hebben ontvangen of gebruik hebben gemaakt van de energietoeslag. Slechts 30 aanvragen bij een doelgroep omvang van ca. 340 koopwoningen. Per heden is er nog ca. EUR 1,5 mln aan budget over.

Energiearmoede aanpak gemeente Helmond

De gemeente Helmond heeft drie jaar geleden een pilot uitgevoerd in een wijk met veel gespikkeld bezit voor het treffen van grote energiebesparende maatregelen. Het betrof 50 woningen waarvoor een volledig ontzorgingstraject werd aangeboden voor ten minste één grote isolatiemaatregel. Uiteindelijk deden 9 woningen mee. De maximale investering bedroeg €11.400 per woning. Helmond zette een energieadviseur in die zowel de technische opname als de begeleiding van bewoners verzorgde.

Bewoners werden eerst schriftelijk benaderd, er volgde een gesprek, en ze konden kiezen uit verschillende maatregelen: dakisolatie, vloerisolatie, glasvervanging of zonnepanelen. Uiteindelijk kozen drie huishoudens voor dakisolatie, drie voor glasvervanging en drie voor zonnepanelen. Er waren twee uitvoerders geselecteerd, maar alle deelnemers kozen voor dezelfde uitvoerder. De gekozen wijk bestond vooral uit particuliere woningen die niet konden meeliften met projecten van de woningbouwcorporatie, zogeheten gespikkeld bezit. De keuze om deze doelgroep subsidie aan te bieden leidde niet tot bestuurlijke discussie. De pilot is ook geëvalueerd en de belangrijkste lessen waren:

Adviesnota energiearmoede

- Bij de pilot was geen communicatieplan opgesteld. Hierdoor was het voor de inwoner onduidelijk wat wanneer zou plaatsvinden en werd men pas kort van tevoren geïnformeerd. Bij het vervolg van de pilot moet het tijdspad beter uitgeschreven worden van tevoren, zodat de inwoner beter weet wat hem/haar te wachten staat gedurende het traject.
- Het werd als positief ervaren om 1 contactpersoon te hebben die benaderbaar was voor vragen. Ook het feit dat het iemand was losstaand van de gemeente droeg positief bij aan het vertrouwen in de inwoner.
- Het ontzorgingstraject werd als positief ervaren. Dit in tegenstelling tot de Nationale Isolatieaanpak, waar de inwoner enkel een geldbedrag krijgt uitgekeerd. De inwoner werd in de pilot aan de hand meegenomen.

Helmond wil nu een nieuw traject starten, waarbij de lessen uit de pilot worden meegenomen. Ze willen inwoners die voldoen aan de criteria direct aanschrijven. Dit kan alleen als het college akkoord geeft dat gegevens van het sociaal domein hiervoor worden gebruikt. Als het college dit risico acceptabel vindt, dan worden deze inwoners gericht aangeschreven. Als dit niet het geval is, dan volgt een brede aanschrijving met toetsing achteraf en waarbij inwoners zelf moeten inschatten of ze behoren tot de doelgroep. Net als eerder wordt er ingezet op ontzorging: bewoners worden aangeschreven, vervolgens komt er iemand langs. Het eerste gesprek wordt gedaan door een duo: een energieadviseur samen met iemand uit het sociaal domein. Eén van hen blijft gedurende het hele traject vast contactpersoon. Voor de uitvoering komt er een tender waarmee een pool van aannemers wordt samengesteld. De gemeente betaalt de facturen rechtstreeks.

Het subsidiebedrag per huishouden is nog onbekend, omdat de omvang van de doelgroep nog niet duidelijk is. Wel werkt Helmond richting kostendekkende ondersteuning. Voor glasvervanging gaat het al snel om €7.000–€8.000 per woning.

Daarnaast blijft Helmond inzetten op kleine energiebesparende maatregelen. Dit loopt via de 'Kierenjagers' van de LEV-groep (LEV) en richt zich vooral op huurders van woningen die wel op de planning van de woningcorporatie staan, maar pas in een later stadium worden aangepakt. Er is ook een witgoedregeling geweest.